

**Протокол № 4 засідання робочої групи
Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини
Міністерства культури та інформаційної політики України**

09.11.2022

м. Київ

Присутні члени робочої групи Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини: Діхтяр Я. Я., Титова О. М., Петрик В. М., Голота К. А., Томілович Л.В.; Бевз М.В., Харлан О.В., Олищенко-Швець Л.М., Могитич Р.І. *(онлайн)*

Відсутній член робочої групи Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини: Куделін А. Є.

Присутні на засіданні (запрошені): Новицький І. В.; Вандюк О. П., Корнеєв Г., Мороз М., Єрзіна І., Харун Г. М., Копил М.А. *(онлайн)*

Головує: Діхтяр Я. Я.

Протокол веде: Голота К. А.

Робоча група Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури та інформаційної політики України (далі – НМР), утворена згідно з п. 1.2 протоколу окремого засідання НМР від 28.07.2022 № 18, під час засідання 09.11.2022 розглянула представлені розробником матеріали коригування науково-проектної документації.

Слухали:

1. Доопрацювання науково-проектної документації «Історико-архітектурний опорний план м. Львова з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів»

<u>Замовник</u>	Львівська міська рада
<u>Розробник</u>	ПОГ «Інститут культурної спадщини» ВРОКСУ
<u>Доповідачі від розробника</u>	Томілович Л. В.

До відома *протокол окремого засідання НМР від 28.07.2022 № 18; таблиця врахування зауважень (додаються)*

** Повідомлень членів НМР про наявність конфлікту інтересів не надходило*

Виступили: Титова О. М., Діхтяр Я. Я., Петрик В. М., Бевз В. М., Олищенко-Швець Л. М., Вандюк О. П., Харлан О. В., Могитич Р. І., Голота К. А.

Вирішили:

1.1. Відзначити значний обсяг доопрацювання, виконаний розробником науково-проектної документації, зокрема в частині коригування переліків пам'яток культурної спадщини, включених до Державного реєстру, доповнення графічної частини роботи, долучення додаткових довідкових матеріалів тощо. Разом з тим, частина наданих НМР зауважень не була врахована в повному обсязі, що потребує додаткового опрацювання та обговорення.

1.2. Долучити до раніше наданих зауважень НМР пропозиції Діхтяря Я. Я. (додаються) та рекомендувати врахувати їх при подальшому доопрацюванні роботи.

1.3. Додатково опрацювати архівні матеріали щодо визначення території пам'ятки національного значення – Дерев'яної церкви (позначка 3.30) в р-ні вулиць Садибна, Коломийська, Майданна – в історичних межах садиби.

1.4. Вимагати скоригувати пропоновані режими використання територій та зон охорони пам'яток культурної спадщини, а саме:

Пропозиція 1 (Діхтяр): передбачити заборону нового будівництва на території пам'яток та об'єкту всесвітньої спадщини (виключити передбачену розробниками можливість нового будівництва «за спеціальними проектами на підставі історико-архітектурних та містобудівних досліджень»);

Пропозиція 2 (Петрик): розглянути можливість застосування обмежень, передбачених нормами пункту 3 статті 14¹ ЗУ «Про охорону культурної спадщини» та/або передбачити проведення обов'язкових архітектурних конкурсів (згідно з ЗУ «Про архітектурну діяльність»);

Пропозиція 3 (Онищенко-Швець): в загальних режимах використання уточнити, що визначені в ІАОП обмеження та граничні параметри не можуть бути змінені на підставі історико-архітектурних та містобудівних досліджень (однак залишити можливість здійснення будівництва з обмеженням висотності).

Вимогу про збереження історичної парцеляції прописати у всіх без виключення режимах використання (для всіх пам'яток та історичного ареалу).

1.5. Констатувати, що питання про можливість/доцільність збільшення кількості історичних ареалів потребує подальшого обговорення членами НМР. Рекомендовано визначити і додатково опрацювати найбільш перспективні ділянки (наприклад, Заморстинів тощо).

1.6. Наголосити на необхідності прискорення розроблення Плану управління територією об'єкту всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Історичний ансамбль міста Львова», а також окремої науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання його території та буферної зони. Рекомендувати розробнику ІАОП надати відповідні пропозиції.

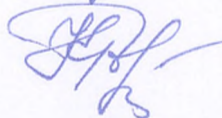
1.7. Погодитись провести додаткове засідання робочої групи для обговорення решти питань доопрацювання ІАОП м. Львова 16.11.2022.

Голова

Я. Діхтяр

Секретар

К. Голота

Протокол врахування (узгодження) зауважень, поданих в протоколі Науково-методичної ради Міністерства культури та інформаційної політики України щодо науково-проектної документації «Історико-архітектурний опорний план м. Львів з визначенням меж та режимів зон охорони пам'яток, історичних ареалів»

<p>1. Доповнити графічну частину роботи додатковими схемами згідно з вимогами ДБН (відсутній кресленик «Видове розкриття», схема «Ландшафт населеного пункту» не відповідає вимогам ДБН, немає схеми, яка рекомендована в ДБН Б.2.2-3:2012, пункт 4.2.3.в) історичні райони населеного пункту; відсутня схема ДБН пункт 5.4.г) «Архітектурно-просторова композиція історичного центру населеного пункту»)</p>	<p><i>Частково враховано.</i> Окрім основних креслеників, відповідно ДБН Б.2.2-3:2012 та ДСТУ Б-Б.2.2-10-2016, решта схем є рекомендованими, а не обов'язковими. З огляду на це, склад роботи, у тому числі графічної частини, визначається Технічним завданням. В ньому схема «Історичні райони населеного пункту» (п. 4.2.3в) відсутня. Назви історичних районів та місцевостей подані на схемі 4 «Територіальний розвиток м. Львів» та в експлікації до неї.</p> <p>Розроблена та додана нова схема - «Видове розкриття пам'яток архітектури та містобудування». Нова схема «Архітектурно-просторова композиція» виконана на основі доопрацьованої схеми «Композиційно-художня оцінка», яка є близькою за сутністю. Схема «Композиційно-художня оцінка» виключена зі складу графічної частини.</p> <p>Схему «Ландшафт населеного пункту» доопрацьовано.</p>
<p>2. Додати відсутні вихідні дані (зокрема, номінаційне досє, матеріали чинного генерального плану Львова та відповідні рішення Львівської міської ради)</p>	<p><i>Враховано.</i> Сформовано підрозділ III тому – Додатки. Вихідна документація: МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ, НАУКОВО-ПРОЄКТНИХ РОБІТ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ОХОРОНОЮ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ, до якого будуть включені дані матеріали.</p>
<p>3. Доповнити розділ про територіально-планувальний</p>	<p>Зазначені відомості містяться частково у Розділі 1</p>

<p>розвиток міста інформацією про принципи розвитку території (природний каркас, юрисдикції, історичні райони та різні принципи формування парцел).</p>	<p>Пояснювальної записки (у відповідності до тематики – у відповідному параграфі). У Розділі 2.1. подані основні принципи планувального та територіального розвитку міста на різних етапах з точки зору автора розділу – доктора архітектури Ю. Криворучка. Окрім того, відповідно до Технічного завдання аналіз ландшафту та історичного розпланування, історичної забудови виконується в об'ємі, необхідному для виконання основних завдань, які стоять перед даною науково-проектною документацією – визначення меж історичних ареалів, зон охорони пам'яток та режимів їх використання.</p>
<p>4. На основних креслениках слід показати розпланувальний уклад та парцеляцію ділянок забудови, будівлі на місці історичних цвинтарів позначити дисонуючими.</p>	<p>Перша вимога не передбачена ДБН Б.2.2-3:2012. Окрім того, масштаб основних креслень 1:5000 суто технічно не передбачає таку ступінь деталізації. Парцеляцію ділянок забудови доцільно показувати на кресленнях ДПТ, які розробляються у масштабах 1:1000, 1:500 (п. 43 Постанови КМУ №926) і деталізують положення генерального плану, частиною якого є ІАОП. Друга вимога суперечить діючому пам'яткоохоронному законодавству, оскільки є визначений термін «дисгармонійні будівлі та споруди» (дисонуючі) і це визначення із зазначеною вимогою не співпадає.</p>
<p>5. Розширити аналіз внутрішньоквартальної та дисгармонійної забудови.</p>	<p>Частково враховано. На період розробки ІАОП у 2017-2018 рр. було проведено натурні дослідження території міста на площі близько 2700 га (за технічним завданням – 2300 га), в т.ч. доступні внутрішньоквартальні простори. Більш глибоке дослідження внутрішньої забудови кварталів проводиться при розробці ДПТ кварталів, які</p>

	<p>розташовуються в межах історичного ареалу міста та буферної зони пам'яток ЮНЕСКО.</p> <p>Аналіз впливу дисгармонійних об'єктів на характер міського середовища, панорами і силуети додано у розділ 2.4. Тут же додаємо стислий аналіз композиційного впливу пам'яток, що є домінантами.</p>
6. Зміст розділу пейзажно-видова структура привести у відповідність до назви та надати конкретне обґрунтування визначених меж зон охорони пам'яток.	Обґрунтування меж зон охорони пам'яток міститься на початку Розділу 4. Розділ 2.4 доповнений аналізом композиційного впливу пам'яток.
7. Розглянути можливість (наявність підстав) для збільшення кількості історичних ареалів Львова – зробити ґрунтовний аналіз наданих членами НМР пропозицій та додати відповідні матеріали попередніх досліджень.	Враховано. Проаналізовано ряд історичних місцевостей відповідно до пропозицій п. Бевза (Сихів, Клепарів, Голоско) на відповідність визначенню історичного ареалу (відповідно до матеріалів Інституту Укрзахідпроектреставрації 2004-2005 рр., натурних досліджень під час розробки даної науково-проектної документації). На окремих ділянках зазначених місцевостей збереглось історичне розпланування, наявні окремі нечисленні пам'ятки, проте відсутня концентрація об'єктів культурної спадщини, що визначає цінність середовища та є необхідною і найважливішою ознакою історичного ареалу.
8. Скоригувати пропоновані режими використання історичних ареалів та зон охорони пам'яток (видалити суб'єктивні та умовні норми, а також можливість нового будівництва за спеціальними проектами на підставі окремих історико-містобудівних досліджень; чітко прописати вимоги до парцеляції)	Не зрозуміло, що мається на увазі під «суб'єктивними та умовними нормами». Оскільки більша частина території Львова, яка охоплена зонами охорони пам'яток, відноситься до території або буферної зони пам'ятки ЮНЕСКО, в режимах буде збережена вимога надання оцінки впливу об'єкту реконструкції чи нового

	<p>будівництва на пам'ятку ЮНЕСКО (наказ Міністерства культури №345 від 20.04.2018 р. «Про затвердження Порядку інформування Міжурядового комітету з охорони всесвітньої культурної і природної спадщини про наміри здійснити містобудівні перетворення на території об'єкту культурної спадщини, включеного до Списку всесвітньої спадщини та/або в межах його буферної зони»), що вимагатиме проведення поглиблених історико-містобудівних досліджень.</p> <p>З приводу збереження парцеляції – початково ця вимога була прописана в режимах окремих зон, де це доцільно; дана вимога була доповнена умовою більш докладного вивчення цього питання при розробленні індивідуальних зон охорони пам'яток або при розробленні ДПТ.</p>
<p>9. В локальних режимах використання відповідних ділянок історичного ареалу врахувати ландшафтну складову (необхідність відтворення садів при палацах, віллах та у дільницях, що виникли на засадах Говардівського «міста-саду»), а також відмінності розпланувальної структури</p>	<p>Збереження особливостей рельєфу, зелених насаджень міститься в режимах усіх охоронних зон та зон охоронюваного ландшафту. Щодо вимог відтворення садів та паркових насаджень, вони мають міститися у складі іншої документації – проектів регенерації, ревіталізації тощо.</p>
<p>10. Додати посилання на чинні міські правила розміщення зовнішньої реклами.</p>	<p>Враховано, разом із посиланням на діючі міські правила розміщення малих архітектурних форм та концепції освітлення.</p>
<p>11.Скоригувати пункт про відтворення втрачених пам'яток (пропонована НМР редакція – «у разі необхідності, відтворення втрачених пам'яток, здійснюється відповідно до «Порядку відтворення визначних об'єктів архітектурно-містобудівної</p>	<p>Враховано. Відкореговано даний пункт в запропонованій редакції: «у разі необхідності, відтворення втрачених пам'яток здійснюється відповідно до «Порядку відтворення визначних об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини» затвердженого наказом</p>

<p>спадщини» затвердженого наказом Міністерства культури і туризму України та Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 05.11.2007 № 69/299»).</p>	<p>Міністерства культури і туризму України та Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 05.11.2007 № 69/299» та інших нормативних документів діючого законодавства.</p>
<p>12.Переглянути переліки пам'яток – рекомендовано згрупувати об'єкти культурної спадщини за статусом (категорією), типами та видами; надати пропозиції щодо складових архітектурних комплексів.</p>	<p>Частково враховано. Переліки подані за адресним принципом. Розділяти їх за типами, видами і категоріями недоцільно, оскільки значна кількість пам'яток у Львові перебуває на обліку одночасно за кількома видами та категоріями. Типи, види і категорії об'єктів культурної спадщини прописані у відповідних графах Переліку. Окрім того, було здійснено корегування переліків з урахуванням внесення пам'яток до Держреєстру протягом останнього року та змін назв вулиць.</p>
<p>13.Перевірити коректність відображення об'єктів у графічній частині роботи, виправити на креслениках позначення значних втрачених об'єктів місцями їх реального, а не умовного розміщення.</p>	<p>ДБН Б.2.2-3:2012 містить вимогу щодо зображення на основному кресленні: «місць втрачених будинків, споруд, фортифікаційних укріплень, які мали важливе історичне та містобудівне значення» - ці місця показані. Основні кресленики ІАОП, як складової частини містобудівної документації, виконані у М 1:5000 з використанням системи умовних позначень. Більш детально місця втрачених об'єктів, їхні розміри та конфігурацію уточнюють на наступних стадіях розробки містобудівної чи проєктної документації, де передбачено використання М 1:1000, 1:500, 1:100.</p>
<p>14. Розділ «Об'єкти культурної спадщини, що пропонуються до взяття на державний облік» доповнити об'єктами, про які згадано у рецензіях.</p>	<p>ДБН Б.2.2-3:2012 не містить вимогу щодо формування пропозицій до взяття об'єктів на державний облік. Розробники документації взяли на себе додатковий обсяг роботи, який не передбачений нормативними</p>

15. Ансамбль забудови кампусу головного корпусу Львівської політехніки з урахуванням його виняткової цінності, як однієї з перших вищих технічних шкіл світу та у зв'язку із збереженістю його автентичної архітектурно-містобудівної структури та мистецького вистрою, пропонувати для включення до складу об'єкту всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

документами. Всі об'єкти, що пропоновані нами для взяття на державний облік, детально розглядалися на засіданнях робочої групи консультативної ради Управління охорони історичного середовища Львівської міської ради, в якій брали участь львівські фахівці, представники замовника та громадськості. Розшифрування комплексів, які пропонуються до постановки на облік, має здійснюватися в ході опрацювання облікової документації і проходити відповідні процедури.

Ця вимога суб'єктивна й не відповідає вимогам нормативних документів.

Закон України «Про охорону культурної спадщини»

Стаття 37^б. Включення об'єктів культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО та до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, що перебуває під загрозою

1. Об'єкт культурної спадщини, що може мати видатну універсальну цінність та відповідає критеріям, визначеним Комітетом всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, номінується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини, за рекомендацією Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток та визначних місць (ІКОМОС), до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Питання, пов'язані з пам'яткою ЮНЕСКО, зокрема розширенням меж її території, опрацьовуються у складі

	окремої документації.
16. Усунути технічні помилки на кресленнях, виконати редакційні правки.	Враховано. Зокрема, відкореговано назви креслень, подано на початку роботи загальний опис її складу і т.д.

Пропозиції

на науково-проектну документацію

«Історико-архітектурний опорний план м. Львова (Історико-архітектурний опорний план м. Львова з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів)»

Для розгляду надано:

- **Том I** Пояснювальна записка (з додатками);
- **Том II** Переліки пам'яток та об'єктів культурної спадщини (I, II, III);
- **Том III** Картографічні та іконографічні матеріали;
- **Том IV** Фотофіксація пам'яток та об'єктів культурної спадщини;
- **Том V** Фотофіксація об'єктів культурної спадщини, що пропонуються до постановки на державний облік та кресленики науково-проектної документації розробленої для м. Львова.

Підприємством об'єднання громадян «Інститут культурної спадщини» Всеукраїнської Ради з охорони культурної спадщини України, виконано значну аналітичну та науково-проектну роботу, проте є певні зауваження та пропозиції, які на мій погляд можуть доповнити зазначену роботу, а саме:

1. Частина охоронної (буферної) зони об'єкта включеного до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО розташовується поза межами історичного ареалу, що в певній мірі викликає незрозуміння;
2. Не достатньо аргументовано визначено межі лише одного історичного ареалу. Розвиток міста був достатньо складним і до складу міста поступово входили окремі поселення, які і створили багатогранну структуру сучасного міста. Наявність таких ареалів тільки підкреслювали би роль історичних поселень у формування складного містобудівного комплексу;
3. Помилковим є посилення про можливість будівництва окремих об'єктів, або реконструкції існуючих будівель зі збільшенням поверховості чи масштабності цих будівель **«Проектні пропозиції щодо сучасних втручань в історичне середовище мають виконуватись за спеціальними проектами на підставі історико-архітектурних та містобудівних досліджень....»**, (сторінки: 27, 43, 44, 51, 60, 65, 71, 77, 81, 87, 93, 98, 103, 108, 121, 129, 138, 142, 147, 152, 154, 159, 164, 167, 172, 177, 180, 182, 185, 189, 190, 192, 194, 196, 198, 217, 227, 229, 306, 310, 323 -- всього 41 раз) дуже нагадує славнозвісні **ІМО**, особливо за наявності приписки **«за участю пам'яткоохоронних організацій та погоджених з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини»**;

4. Прописати більш детально порядок встановлення рекламних об'єктів в межах історичного ареалу, вказавши на обмеження по їх розмірам та місцям розташування. Формулювання: «Розміщення зовнішньої реклами та малих архітектурних форм, що **порушують характер історичного середовища і заважають огляду пам'яток та їх оточення**», включає суб'єктивний підхід встановлення рекламних об'єктів.
5. Виключити можливість встановлення реклами на об'єктах ЮНЕСКО, оскільки відповідно до вимог ст. 24 п. 7 «Розміщення реклами на об'єктах всесвітньої спадщини забороняється».
6. Виконати детальний аналіз внутрішньоквартальної забудови, вказавши дисонуючу, малоцінну та ветху забудову, що не є історичною, та надати пропозиції щодо регенерації історичної забудови, зокрема реконструкції або знесення ветхої забудови, таким чином вивільнивши простір для благоустрою внутрішньо квартальної забудови.

Архітектор

Яків ДІХТЯР